

Lausunto

19.01.2026

Asia: VN/8636/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntoinne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta, ympäristönsuojelulakia sekä maa-aineslakia.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä ”MaRa”) kiittää pyynnöstä lausua luonnoksesta ja toteaa siitä seuraavaa:

Ehdotuksen mukaan laissa eräiden EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen (EU) 2024/1252 velvoitteiden toimeenpanosta ja valvonnasta nimettäisiin asetuksen edellyttämät kansalliset toimivaltaiset viranomaiset. Eräiden kriittisiä raaka-aineita sisältävien tuotteiden valvonta tulisi osaksi markkinavalvontajärjestelmää, minkä vuoksi ehdotettu uusi laki saisi markkinavalvonnan aineellisen sisällön EU:n markkinavalvonta-asetuksesta ja kansallisesta markkinavalvontasääntelystä. Ehdotetulla uudella lailla ja esityksen mukaisilla olemassa olevan lainsäädännön muutoksilla saatettaisiin täytäntöön useita EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen Suomea sitovia velvoitteita.

EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksessa asetetaan jäsenvaltioissa suoraan sovellettavia vaatimuksia ja velvollisuuksia yrityksille, jotka saattavat markkinoille asetuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita. Kyseisiin vaatimuksiin ja velvoitteisiin ei lähtökohtaisesti sisälly kansallista liikkumavaraa, minkä vuoksi kansallisella sääntelyllä ei merkittävästi voida vaikuttaa yrityksiin asetuksista suoraan kohdistuviin vaikutuksiin. Asetuksesta suoraan seuraavat velvoitteet aiheuttavat yrityksille eräiltä osin uusia velvoitteita.

MaRa pitää perusteltuna, että EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen veloitteet toimeenpannaan ja niitä koskeva valvonta järjestetään selkeästi, ennakoitavasti ja EU-sääntelyn kanssa yhdenmukaisesti. Yritysten kannalta on tärkeää, että asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden edellyttämät markkinavalvontatehtävät ja toimivalta on selkeästi määritelty ja säädetty. Yhdenmukainen sääntely takaa tasapuoliset kilpailunedellytykset.

Markkinavalvonnalla voidaan varmistaa, että markkinoilla myytävät tuotteet ovat niille asetettujen vaatimusten mukaisia, eivätkä ne aiheuta haittaa tai vaaraa ihmisten terveydelle, turvallisuudelle tai ympäristölle. Useat asetuksen nojalla valvottavat tuotevaatimukset liittyvät tuotteiden kierrätys sisältöön tai alkuperään.

MaRa pitää perusteltuna, että markkinavalvontaviranomaiseksi säädetään Tukes, paitsi niissä tapauksissa, joissa muu viranomainen valvoo tuotteen turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla.

Kaivannaistoimintaa harjoittavien toimijoiden, joita koskee kaivannaisjätedirektiivin mukainen velvollisuus laatia kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, tulee laatia EU-asetuksen 27 artiklan mukainen alustava taloudellinen arviointitutkimus mahdollisuuksista hyödyntää kriittisiä raaka-aineita jätealueelle varastoidusta kaivannaisjätteestä tai syntyvästä kaivannaisjätteestä, tai vaihtoehtoisesti osoittaa, että kaivannaisjäte ei sisällä teknisesti hyödynnettävissä olevia kriittisiä raaka-aineita.

MaRa pitää perusteltuna, että ympäristönsuojelulain 114 §:ään lisätään tältä osin uusi 5 momentti, joka sisältää viittauksen EU-asetuksen 27 artiklaan. Arviointitutkimuksen on lisäksi perusteltua olla kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta erillinen asiakirja, joka tulee toimittaa lupaviranomaiselle jätehuoltosuunnitelman yhteydessä.

Hämäläinen Sami
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry